

Obsah

Úvodem	11
1. Ohlédnutí za minulostí ÚJČ (Návraty ke kořenům)	13
VĚRA DVOŘÁČKOVÁ: K počátkům institucionalizace českého jazykovědného bádání.	15
LUDMILA UHLÍŘOVÁ: Kancelář Slovníku jazyka českého a <i>Naše řeč</i> : osobnosti, souvislosti.	21
RUDOLF ŠRÁMEK: Hovory o propriích a o onomastice	27
MILOSLAVA KNAPPOVÁ: K vývoji standardizace repertoáru rodných / křestních jmen v českých zemích ve 20. století.	35
ROSTISLAV KOCOUREK: Slovo k jazykovědnému studiu terminologie	41
JAROSLAVA HLAVSOVÁ: Diachronie a synchronie v historii české dialektologie.	49
PETR KARLÍK – JARMILA PANEVOVÁ: České syntaktické bádání od Šmilauera po dnešek očíma Prahy a Brna.	55
EVA HAJIČOVÁ – BARBORA HLADKÁ: Od kořenů ke stromům: příběh anotovaných korpusů češtiny.	61
JAN KRÁLÍK: Kvantitativní lingvistika v Čechách.	67
BOHUSLAV HOFFMANN: Umělecká slovesnost a její vědecká reflexe ve <i>Slovu a slovesnosti</i> a v <i>Naší řeči</i> v posledním půlstoletí.	73
TERESA DOBRZYŇSKA: Czesi w Warszawie. Inspiracje oraz obszary wspólnych badań w zakresie stylistyki, wersologii i teorii tekstu	83
2. Etymologie	89
HELENA KARLÍKOVÁ: Etymologie a sémantika	91
BOHUMIL VYKYPĚL: Gramatikalizace a etymologie.	95
JIRÍ REJZEK: Nová řešení v české etymologii	99
MARIOLA JAKUBOWICZ: Enancjosemiczny rozwój przymiotnika czeskiego <i>sporý</i>	103
CHRISTINA DEJKOVA: Etymologizování lexika podle věcných okruhů (na příkladu českých názvů ptáků)	111
PAVLA VALČÁKOVÁ: Etymologie některých českých lidových názvů jídel	117
JANA VILLNOW KOMÁRKOVÁ: K původu dvou českých termínů z oblasti textilní produkce . . .	123
VÍT BOČEK: K substituci románských geminát v praslovanštině.	129
ALEŠ BIČAN: Vlastnosti konsonantických kombinací v češtině.	135

3. Vývoj jazyka	141
HANA KREISINGEROVÁ – MARKÉTA PYTLÍKOVÁ: Nejstarší český biblický překlad jako pramen poznání historické češtiny.	143
KAREL HÁDEK: Negativní emoce (projevy hněvu) v Dalimilově kronice	149
MARTIN STLUKA: Kolokace v počátcích staročeské prózy	157
MILADA HOMOLKOVÁ: Staročeský překlad <i>Tabulí Mikuláše z Drážďan</i>	163
MARTINA JAMBOŘOVÁ: Staročeský překlad sbírky nálezů brněnsko-jihlavských.	169
PETR NEJEDLÝ: Reflexe prostoru v české slovní zásobě pozdního středověku	173
JOSEF VINTR: Prvotisky staročeského žaltáře	179
MILOSLAVA VAJDLOVÁ: O formování nekmenového deklinačního typu píseň (se zaměřením na období staro- a středněčeské)	185
MARTINA ŠMEJKALOVÁ: <i>Reflexe nehistorického deklinačního typu píseň</i> v dobových gramatikách a učebnicích českého jazyka	191
JIŘÍ KRAUS: Knižky o řádném mluvení a mlčení mistra Albertana, kteréž jest napsal řečí latinskú synu svému, počínají se šťastně	197
ALENA M. ČERNÁ: Daniel Adam z Veleslavína a jeho nomenklátory	201
JANA VOJTIŠKOVÁ: Jazyková specifika <i>Práv městských Království českého</i> od Pavla Kristiána z Koldína.	207
JANA PLESKALOVÁ: Prakticky odborné texty a jejich jazyk v kontextu střední češtiny	213
FRANTIŠEK MARTÍNEK: Co říkají slovníkové a korpusové zdroje o humanistické češtině?	219
PAVEL KOSEK: Slovosled výrazu <i>t'</i> v češtině barokního období.	225
TILMAN BERGER: Odkaz Jána Václava Póla dnešku	235
STEFAN MICHAEL NEWERKLA: Čeština ve Vídni na konci 18. století	241
IRINA ABISOGOMJAN: K otázce periodizace dějin české lexikografie doby národního obrození.	247
VLADIMÍR KOBLÍZEK: Vývojové tendence českého slovesa ve světle několika mluvnic češtiny období národního obrození.	253
BARBORA HANZOVÁ: Tvorba elektronických edic v oddělení vývoje jazyka ÚJČ AV ČR.	259
ALENA M. ČERNÁ – BORIS LEHEČKA: Elektronická příprava a publikace starších českých textů	265
MAREK JANOSIK-BIELSKI: <i>Vokabulář webový</i> – webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny	271
KATEŘINA VOLEKOVÁ: <i>Elektronický slovník staré češtiny</i>	275
BARBORA CHYBOVÁ – EVA ZÁHOŘOVÁ: Lexikální databáze <i>MADLA</i> a možnosti jejího využití.	279
ŠTĚPÁN ŠIMEK: Výzkumné centrum vývoje staré a střední češtiny (od praslovanských kořenů po současný stav).	285
4. Dialektologie	289
JARMILA BACHMANNOVÁ: Jazykovězeměpisný výzkum nářečí metodou korespondenčních anket	291
STANISLAVA KLOFEROVÁ: <i>Český jazykový atlas</i> a čeština.	297
MARTINA IREINOVÁ – HANA KONEČNÁ: <i>Český jazykový atlas</i> v datech	303
PAVOL ŽIGO: Prínos <i>Slovanského jazykového atlasu</i> pre súčasnú jazykovedu.	307
JANUSZ SIATKOWSKI: Rozrůznění fonetické a morfológické vrstvy ve <i>Slovanském jazykovém atlase</i>	315

JOŽICA ŠKOFIC: Slovenska geolingvistika danes	321
MILENA ŠIPKOVÁ: Možné typy nářečního slovníku	327
SLAVKA KEREMIDČIEVA: Projekt <i>Bulharský nářeční slovník</i> (hlavní rysy koncepce jeho zpracování)	333
BOGUSLAW WYDERKA: O <i>Słowniku gwar śląskich</i>	339
ZBYNĚK HOLUB: Současný stav nářečí na severním Hlučínsku jako model, výzva nebo relikt?	345
JERZY SIEROCIUK: Problem wariantywności i synonimii w dociekaniach dialektologicznych.	351
LIBUŠE ČIŽMÁROVÁ: Dialektologie a <i>Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku</i>	357

5. Lexikologie a lexikografie 363

DIANA SVOBODOVÁ: Variantnost grafických forem anglicismů v češtině z pohledu uživatelů jazyka	365
MIROSLAW BAŃKO – MILENA HEBAL-JEZIERSKA: Proč jazz, nikoliv džez? Harmonie grafické podoby lexému a obsahu – jako jeden z činitelů ovlivňujících adaptaci cizojazyčných přejímek?	371
FRANTIŠEK ČERMÁK: Frazeologie v českých slovnících, lexikografie a lexikon	377
MIECZYSLAW BALOWSKI: Sémantická relace protikladu ve frazeologických přirovnáních.	383
JIRÍ HASIL: Kam s ní? aneb místo frazeologie ve výuce češtiny pro cizince	389
ALEŠ HORÁK – MILOŠ HUSÁK – KAREL PALA – ADAM RAMBOUSEK: Lexikografické nástroje pro češtinu	395
JINDRA SVĚTLÁ: Lexikální databáze Pralex – nástroj a základna pro výzkum a popis slovní zásoby současné češtiny	403
JINDRA SVĚTLÁ – MARTINA HABROVÁ: Práce s Praledem a struktura hesla v lexikální databázi Pralex	409
MARTA KOUTOVÁ: K exemplifikaci substantiv v lexikální databázi Pralex	415
ALEXANDRA JAROŠOVÁ: <i>Slovník súčasného slovenského jazyka</i> – kodifikačné kontexty a normatívne determinanty.	421
DAGMAR ŽÍDKOVÁ: K homonymii v moderních českých výkladových slovnících.	429
TADEUSZ PIOTROWSKI: Słowniki mobilne na przykładzie słowników dla czytelnika ebooków Kindle.	437
ZDEŇKA TICHÁ: Neologie v oddělení současné lexikologie a lexikografie – výsledky a plány	441
EVA BEKOVÁ: Vícečlenná kompozita v české slovní zásobě 20. století.	447
ДИАНА БЛАГОЕВА: Нова обществено-политическа лексика в българския и чешкия език	453
BOŽANA NIŠEVA: Nová expresivní slovní zásoba (na materiálu českých a bulharských tištěných médií)	459
СНЯ КОЛКОВСКА: Лексикални неологизми в българския език, възникнали чрез отсичане на думи	465
НАДЕЖДА КОСТОВА: Наблюдения върху нови глаголи и отглаголни съществителни в българския език	469
ЦВЕТЕЛИНА ГЕОРГИЕВА: За някои неологизми от областта на изкуството в края на XX и началото на XXI век (върху материал от българския и чешкия език).	475
ALBENA RANGELOVA – HEDVIKA SIXTOVÁ – NATALIE KALAJDŽIEVOVÁ: Projekt <i>Bulharsko-české slovníkové databáze</i>	481

6. Onomastika 493

MILAN HARVALÍK: Česká onomastická škola po 36 letech. 495
 JAROMÍR KRŠKO: Niekoľko poznámok k formantom v onymii 501
 PAVEL ŠTĚPÁN: Ke slovo tvorným specifíkum anoikonymie Čech. 507
 ЛИЛЯНА ДИМИТРОВА-ТОДОРОВА: Топонимията в България през погледа
 на Константин Иречек (въз основа на книгата му „Пътвания по България“) 513
 MIRIAM GIGER: Výber osobných mien v Českej republike a vo Švajčiarsku
 v 20. storočí a na začiatku 21. storočia 519
 YORDANKA TRIFONOVA: Externě podmíněná dynamika bulharského a českého
 propriálního systému. 529
 ŽANETA DVOŘÁKOVÁ: Synchronní a diachronní pohledy na literární antroponyma. 537
 MAREK BOHUŠ: *Hrdý Budžes a pilný Čehona* – humor ve jménech. 543

7. Gramatika, sémantika, pragmatika 547

GALINA NEŠČIMENKO: Jazyková konkurence a její lingvistická interpretace 549
 FRANTIŠEK ŠTÍCHA: Výzkum tvoření slov dříve a dnes 555
 IVANA KOLÁŘOVÁ: Univerbizační tendence v pojmenování jevů
 z oblasti zdravotnictví (na materiálu Českého národního korpusu) 561
 MARKUS GIGER: Participiální systém češtiny a pozice přičestí minulého činného
 na -(v)š- v něm 567
 FRANÇOIS ESVAN: Užívání vidu v kontextech s adverbii typu *často* a *několikrát*:
 korpusový rozbor 575
 JOSEF ŠIMANDL: Morfologie proprií včera a dnes 583
 LUCIE KOPÁČKOVÁ: Posesivní adjektiva na *-ův/-in* v mluvené češtině –
 frekvenční analýza PMK. 593
 MAGDA ŠEVČÍKOVÁ: Predikativum v gramatickém popisu češtiny 597
 MARKÉTA ZIKOVÁ: Není nula jako nula: fonologie nulových koncovek Nsg a Gpl
 v češtině 603
 VERONIKA KOLÁŘOVÁ: Valence dějových substantiv odvozených od sloves
 s předmětovým genitivem. 609
 KATEŘINA RYSOVÁ: Možnosti jednotlivých volných slovesných doplňů
 být obligatorním členem věty 615
 KAROLÍNA SKWARSKA: Sémantické diateze v češtině a dalších slovanských jazycích 621
 PAVEL PEČENÝ: Několik hypotéz k výzkumu srovnávacích konstrukcí
 s elidovaným členem. 629
 MOJMÍR DOČEKAL: Reference k druhům 635
 MILADA HIRSCHOVÁ: Gramatika v pragmatice a pragmatika v gramatice 641
 ANDREY IZOTOV: Ilokuční direktivní a závazkově-direktivní slovesa v korpusu 647
 OLDŘICH ULIČNÝ: K moderní mluvnici češtiny. 657
 ZBIGNIEW GREŃ: Návrh komunikační mluvnice češtiny pro Poláky 661
 MILAN HRDLIČKA: O principech výběru mluvnického učiva. 665
 LUCIE SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ: První „gramatika“ – o osvojování češtiny dítětem. 669
 HELENA LEHEČKOVÁ: Čeština v Bilingvním afatickém testu. 673

8. Stylistika a lingvistika textu	679
STANISLAW GAJDA: Stylistyka czeska a stylistyka powszechna	681
ALENA A. FIDLEROVÁ: Česká rétorika a stylistika kolem poloviny 19. století: Styl, stylistika a rétorika u J. Jungmanna a F. M. Klácela	687
SVĚTLA ČMEJRKOVÁ: Styl, registr, dialog	697
JANA HOFFMANOVÁ: Syntaktická stylistika mluvených projevů	707
JAMES WILSON: Opravdu mluví Moravané žijící v Praze obecnou češtinou?	715
PATRICIE KUBÁČKOVÁ: <i>Manžel běžel na úřady</i> . Kalky v mluveném projevu první generace českých přistěhovalců v USA	721
OLGA ORGOŇOVÁ – ALENA BOHUNICKÁ: Štylistika a ... mládežnický diskurz	727
JIRÍ ZEMAN: Prezentace moderních dívek v časopisech pro dospívající dívky	737
ZDEŇKA HLADKÁ: K rodinné korespondenci	743
LUCIE JÍLKOVÁ: <i>Bílej kůň, žlutej drak</i> : diskurz o autorství	749
ELIŠKA KLEŇHOVÁ: Míšení rysů „mluvenosti“ a „psanosti“ ve vybraných českých písňových textech	755
MARCELA GRYGERKOVÁ: Persvazivní funkce v kázáních	761
PETR KADERKA – MARTIN HAVLÍK: Interview s respondenty: pomocný žánr televizní reportáže	767
TORA HEDIN: Čeština v médiích po převratu 1948 – příklady z <i>Rudého práva</i>	773
EVA HÖFLEROVÁ: Vlastnosti elektronických textů s věcněsdělnou funkcí	779
9. Jazyková kultura	787
JURAJ DOLNÍK: Jazyková kultura z perspektivy kulturních vied	789
ONDŘEJ HAUSENBLAS: Spisovnost je kultivovanost je myšlení	795
IVA NEBESKÁ: O kultivovaném vyjadřování	801
MARTIN BENEŠ: Jazyková norma a možné způsoby jejího zjišťování	807
MARTIN PROŠEK – KAMILA SMEJKALOVÁ: Kodifikace – právo, nebo pravomoc?	813
MARKÉTA PRAVDOVÁ: Elektronizace jazykových dat – nové výzvy pro jazykovou kulturu	819
JANA SVOBODOVÁ: Názory a pohledy na spisovnou češtinu	825
ROBERT ADAM: Máme se obávat anglicizace češtiny?	831
IVANA SVOBODOVÁ: Vývoj zásad psaní velkých písmen	839
PAVLA CHEJNOVÁ: Vývojové tendence ve vyjadřování zdvořilosti	845
Věcný rejstřík	851
Jmenný rejstřík	855